

درس اول: (هدف زندگی)

درسنامه

درس ۱ (دریک نگاه)

جهان هدفمند

اختلاف در انتخاب هدف

هدف‌های اصلی (پایان‌ناپذیر)

هدف‌های فرعی (پایان‌پذیر)

معیارهای انتخاب هدف‌های اصلی
برترین هدف

جهان هدفمند

در پس خلقت تک‌تک موجودات این جهان هدفی وجود دارد (زیرا) ← خالق آن‌ها خدای حکیم است (یعنی) ← خدایی که هیچ کاری را بیهوده انجام نمی‌دهد.

قرآن کریم در آیات گوناگون، آفرینش جهان را «حق» می‌داند:

کلمه

پیام	ترجمه	آیه
حق بودن آفرینش آسمان‌ها و زمین	و ما آسمان‌ها و زمین و آنچه بین آن‌هاست را به بازیچه نیافریدیم آن‌ها را جز به حق خلق نکردیم.	﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا لَا عَبِيْنَ مَا خَلَقْنَا هُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾

معنی حق بودن آفرینش آسمان‌ها و زمین

حق بودن آفرینش آسمان‌ها و زمین به معنای «هدفدار بودن خلقت آن‌هاست» یعنی جهان آفرینش بی‌هدف نیست و هر موجودی براساس برنامه حساب شده‌ای به این جهان گام نهاده و به سوی هدف حکیمانه‌ای در حرکت است.

انسان نیز مانند موجودات دیگر از این قاعده کلی جدا نیست و قطعاً هدفی از آفرینش او وجود داشته است. و گام نهادن در این دنیا فرصتی است که برای رسیدن به آن هدف به او داده شده است.

کلمه

از این رو:

حضرت علی (ع) هرگاه مردم را موعظه می‌کرد، معمولاً سخن خود را با این عبارات آغاز می‌کرد: «ای مردم، هیچ کس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لهو کند و او را به خود وانگذاشته‌اند تا به کارهای لغو و بی‌ارزش بپردازد.»
نکته مهم: میان هدف انسان و موجوداتی همچون حیوانات و گیاهان، تفاوت‌هایی وجود دارد. تفاوت‌هایی که به «ویژگی‌های خاص انسان» و «تمایز او از سایر موجودات» باز می‌گردد.

تفاوت هدف انسان با موجودات دیگر

۱. اختیاری بودن هدف انسان:

انسان خود باید هدف از خلقت خود را بشناسد و آن را انتخاب کند و به سوی آن گام بردارد (در حالی که) ← گیاهان به صورت طبیعی و حیوانات به صورت غریزی به سوی هدف خود حرکت می‌کنند.

مثلاً:

۱. دانه گندم به صورت طبیعی در جهت رسیدن به هدف نهایی خود یعنی تبدیل شدن به خوشه‌ای با ده‌ها دانه حرکت می‌کند.

۲. نهال کوچک خرما در مسیر رسیدن به نخلی تنومند پیش می‌رود.

۲. تنوع استعداد های انسان:

انسان برخلاف حیوانات و گیاهان که استعدادهای محدودی دارند، مجموعه‌ای فراوان از استعدادهای مادی و معنوی است **(به همین دلیل)** ← به دنبال انتخاب هدفهایی است که از طریق آن، استعدادهای گوناگون خویش را به کمال رساند.

۳. روحیه بی‌نهایت طلب انسان:

انسان دارای روحیه‌ای بی‌نهایت طلب است و عطش او در دستیابی به خواسته‌هایش نه تنها کم نمی‌شود، بلکه روز به روز افزون می‌گردد **(در حالی که)** ← حیوانات و گیاهان هدفهای محدودی دارند و هنگامی که به سر حدی از رشد و کمال می‌رسند متوقف می‌شوند. چنان‌که گویی راهشان پایان یافته است.

اختلاف در انتخاب هدفها

کلمه منشاء اختلاف در انتخاب هدفها «نوع نگاه و بینش انسان هاست.»

هر کس با بینش و نگرش خاص خود به سراغ هدفی می‌رود. **(مثلاً)** ← اگر کسی چنین بیندیشد که کمک به دیگران ارزشمند است و می‌تواند روحیه بی‌نهایت طلب او را سیراب کند و پاسخگوی استعدادهای گوناگونش باشد. می‌کوشد به دیگران کمک کند. کسی هم که فکر می‌کند با داشتن شهرت می‌تواند به این نتایج برسد، همه زندگی خود را در مسیر رسیدن به شهرت قرار می‌دهد **(پس)** ← این اختلاف در هدفها ریشه در نوع نگاه و اندیشه انسان دارد.

معیارهای انتخاب هدفهای اصلی

با توجه به تفاوت نگاه و اندیشه انسان‌ها، برای اینکه بتوانیم با نگاهی درست هدفهای خود را انتخاب کنیم، نیازمند معیار و ملاک هستیم **(معیاری که)** ← بتوانیم به وسیله آن، هدفهای همسو با «میل بی‌نهایت طلب» و «استعدادهای متنوع انسان» را مشخص کنیم **(برین وسیله)** ← اهداف زندگی را به درستی بر خواهیم گزید. ۲. و عمر خود را برای رسیدن به آن‌ها صرف خواهیم کرد.

کلمه خدای رحیم و مهربان که از همه به ما مهربان‌تر و از خود ما به نیازهای ما آگاه‌تر است، در این مورد ما را راهنمایی کرده و معیار انتخاب هدف را مشخص نموده و آثار و نتایج آن را نیز یادآور شده است.

انواع هدفها:

۱. هدفهای اصلی (پایان‌ناپذیر - آخری) **مالئہ**: خداپرستی - عدالت خواهی

۲. هدفهای فرعی (پایان‌پذیر - دنیایی) **مالئہ**: غذا خوردن - ورزش

- چند کلمه**
۱. هدفهای اصلی و فرعی هر دو خوب می‌باشند و برای زندگی ما ضروری هستند.
  ۲. مهم این است که هدف فرعی را به جای هدف اصلی قرار ندهیم و آن قدر به اهداف فرعی دل نبندیم که مانع ما در رسیدن به اهداف اصلی شوند و از رفتن به سوی کمالات باز دارند.
  ۳. تلاش برای رسیدن به نعمت‌های دنیا نه تنها بد نیست، بلکه ضروری و خوب است.
  ۴. باید توجه کنیم که برای رسیدن به نعمت‌های دنیا مرتکب گناه نشویم و آن قدر سرگرم آن‌ها نباشیم که از زیبایی‌های پایدار باز بمانیم.

برترین هدف

شعر

«چون که صد آمد نود هم پیش ماست»

کلمه این مصرع را به صورت ضرب‌المثل در جایی که «یک چیز، جامع و در بردارنده چیزهای دیگر است.» استفاده می‌کنند.

برخی هدف‌های زندگی این‌گونه‌اند، یعنی در بردارنده هدف‌های دیگر نیز هستند و رسیدن به آن‌ها برابر با دستیابی به سایر اهداف نیز هست. به میزانی که این‌گونه هدف‌ها برتر و جامع‌تر باشند، هدف‌های بیشتری را در درون خود جای می‌دهند.

کلمه معمولاً آدم‌های زیرک و هوشمند هدف‌های خود را به گونه‌ای انتخاب می‌کنند که به قول معروف «با یک تیر چند نشان بزنند».

با توجه به دو ویژگی «متنوع بودن استعداد‌های انسان» و «بی‌نهایت‌طلبی او» (اگر) هدفی را که انتخاب می‌کنیم، بهتر بتواند پاسخگوی این دو ویژگی باشد، آن هدف کامل‌تر است. (بنابراین) برترین هدف اصلی ما آن هدفی است که:
۱. همه استعداد‌های متنوع ما را در برگیرد. ۲. و در جایی متوقف نشود.

نونه

امیرالمؤمنین علی (ع)، رشد و تکامل خود را زیر نظر و تربیت پیامبر اکرم (ص) آغاز کرد و جلوه‌گاه همه کمالات و زیبایی‌ها شد. وقتی به شخصیت ایشان می‌نگرید، می‌بینید ایشان در میدان علم و دانش، رشادت و جنگ‌آوری، سخنوری و خطابه، مهربانی و دوستی، پهلوانی و جوانمردی، نیایش و عبادت، حق‌طلبی و عدالت، پس از رسول خدا (ص) بی‌نظیر است.

سرچشمه خوبی‌ها و زیبایی‌ها

هر کس اندکی تأمل کند، می‌بیند که در ذات خود در جست‌وجوی سرچشمه خوبی‌ها و زیبایی‌هاست و تا به آن منبع و مبدأ نرسد، آرامش نیافته و از پای نخواهد نشست ← این سرچشمه همان «خداوند» است که خالق، همه کمالات و زیبایی‌هاست. او که خود نامحدود است و کمالات و خوبی‌هایش حد و اندازه ندارد.

پس:

مقصود و هدف نهایی ما خداوند است.

به راستی:

سوال جز او چه کسی و چه چیزی می‌تواند برترین و اصلی‌ترین هدف ما باشد؟

چه کسی جز او می‌تواند روح پایان‌ناپذیر انسان را سیراب کند؟

چه کسی جز او می‌تواند زمینه شکوفا شدن استعداد‌های متنوع مادی و معنوی انسان را فراهم کند؟

پاسخ: اگر روح انسان بی‌نهایت‌طلب است و خوبی‌ها را به صورت بی‌پایان می‌خواهد، شایسته است که تنها «تقرّب و نزدیکی به خدای بزرگ» مقصد نهایی او باشد.

معنی نزدیکی و تقرب به خداوند

نزدیکی و تقرب به خداوند، نزدیکی مکانی و ظاهری نیست. چه بسا دو نفر در یک مکان کنار هم باشند ولی هیچ نزدیکی به هم احساس نکنند. نزدیکی به خدا یک «نزدیکی حقیقی» است همان‌طور که دوری از او هم بدترین نوع دوری است. خدا سرچشمه زیبایی‌ها و خوبی‌هاست و انسان‌ها به میزانی که زیبایی‌ها و خوبی‌ها را کسب کنند، به خدا نزدیک‌تر می‌شوند.

کلمه افراد زیرک با انتخاب خدا به عنوان «هدف اصلی» خود، هم از بهره‌های مادی زندگی استفاده می‌کنند و هم از آن‌جایی که تمام کارهای دنیوی خود را در جهت رضای خدا انجام می‌دهند، جان و دل خود را به خداوند نزدیک‌تر می‌کنند و سرای آخرت خویش را نیز آباد می‌سازند.

آیه

پیام	ترجمه	آیه
خداوند سرچشمه خوبی‌ها و زیبایی‌هاست.	هر کس بخواهد نعمت و پاداش دنیا را پس نزد خداست نعمت و پاداش دنیا و آخرت	﴿مَنْ كَانَ يُرِيدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾

کلمه البته این هدف (خداوند) به همان میزان که بزرگ و ضامن خوشبختی ماست، همت بزرگ و اراده محکم می‌طلبد همان‌طور که دستیابی به گوهرهای گران‌قدر دریاها، پشتکاری شگرف می‌خواهد.

ای دوست شکر بهتر یا آن که شکر سازد؟
 ای باغ تویی خوش تر یا گلشن و گل در تو؟
 ای عقل توبه باشی در دانش و در بینش؟

خوبی قمر بهتر یا آن که قمر سازد؟
 یا آن که بر آرد گل، صد نرگس تر سازد؟
 یا آن که به هر لحظه صد عقل و نظر سازد؟

پیام شعر: خداوند سرچشمه خوبی ها و زیبایی هاست.

تدبیر

آیه	ترجمه	پیام
﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾	بگو همانا نمازم و تمامی اعمالم و زندگی و مرگم برای خداست که پروردگار جهانیان است.	تمامی اعمال انسان باید برای خدا باشد.

سوال ۱ برنامه زندگی روزانه من و شما چگونه باید باشد تا براساس آیه فوق، تمامی اعمال و زندگی ما برای خدا باشد؟
پاسخ: اگر انسان خداوند را هدف اصلی خود در زندگی قرار دهد و در پی تقرب و نزدیکی به خداوند باشد، تمامی اعمالش در جهت رسیدن به خداوند خواهد بود.

اندیشه و تحقیق

سوال ۱ شعر «چون که صد آمد، نود هم پیش ماست» چه ارتباطی با موضوع هدف زندگی دارد؟
پاسخ: هر چه هدف زندگی ما کامل تر و جامع تر باشد، در برگیرنده اهداف بیشتری در زندگی ما خواهد بود.

سوال ۲ دلیل بیاورید:

الف) «زیرک ترین افراد این جهان مؤمنان هستند.»

ب) «کسی که هدف اصلی زندگی خود را ثروتمند شدن قرار دهد، دچار خسران می شود.»

پاسخ:

دلیل الف: زیرا مؤمنان با انتخاب خدا به عنوان هدف اصلی زندگی هم از نعمت های دنیا بهره می برند و هم آخرت خود را آباد می سازند.

دلیل ب: زیرا امکان دارد به هدف خود نرسد و آخرت خود را هم از دست بدهد.

سوال ۳ شخصی می گوید: «لازمه تقرب به خدا این است که کارهایی مانند کسب مال و ثروت که از امور فرعی هستند کنار گذاشته شود» با او موافقت می کنید؟ چرا؟
پاسخ: خیر - زیرا این هدفها برای زندگی دنیا لازم و ضروری هستند.

۰/۵	الف) تدبیر در آیات و احادیث پیام آیه زیر را بنویسید.	۱.
۰/۵	﴿مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَ مَا بَيْنَهُمَا لِاعْبِيْنَ مَا خَلَقْنَا هُمَا اِلَّا بِالْحَقِّ﴾	۲.
۱	آیه ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ﴾ بیان کننده چیست؟ با توجه به آیه ﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَ نُسُكِي وَ مَحْيَايَ وَ مَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ برنامه زندگی ما چگونه باید باشد تا تمامی اعمال و زندگی ما برای خدا باشد؟	۳.

۲	<p>(ب) درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را با (درست / نادرست) مشخص کنید.</p> <p>جهان آفرینش بی‌هدف نیست. ۴</p> <p>میان هدف انسان و گیاهان و حیوانات تفاوتی وجود ندارد. ۵</p> <p>هدف‌های پایان‌ناپذیر همان هدف‌های فرعی هستند. ۶</p> <p>مقصد نهایی انسان باید تقرب به خداوند باشد. ۷</p> <p>(ماندگار البرز - دی ۹۷)</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p>				
۲	<p>(پ) جملات زیر را با کلمات مناسب کامل کنید.</p> <p>حق بودن آفرینش آسمان‌ها و زمین به معنی ..... آن‌هاست. ۸</p> <p>گیاهان به صورت ..... و حیوانات به صورت ..... به سوی هدف خود حرکت می‌کنند. ۹</p> <p>هدف‌های پایان‌پذیر همان هدف‌های ..... هستند. ۱۰</p> <p>مقصود و محبوب نهایی ما ..... است. ۱۱</p>				
۱	<p>(ت) گزینه صحیح را مشخص کنید.</p> <p>اختلاف در هدف‌ها ریشه در چه چیزی دارد؟ ۱۲</p> <p>(۱) نوع نگاه و اندیشه (۲) دین (۳) مذهب (۴) عقیده</p> <p>کدام‌یک از موارد زیر به صورت غریزی به اهداف خود می‌رسد؟ ۱۳</p> <p>(۱) جمادات (۲) گیاهان (۳) انسان (۴) حیوانات</p> <p>(شهبه مطهری تهران - دی ۹۵)</p>				
۲	<p>(د) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.</p> <p>حکیم بودن خداوند به چه معنی است؟ ۱۴</p> <p>معیار انتخاب هدف‌های انسان را چه کسی تعیین می‌کند؟ ۱۵</p> <p>حق بودن آفرینش آسمان‌ها و زمین به چه معناست؟ ۱۶</p> <p>تفاوت هدف‌های انسان مربوط به چه چیزی است؟ ۱۷</p>				
۲	<p>(ه) کشف ارتباط</p> <p>هر یک از عبارت‌های ستون سمت راست با کدام‌یک از عبارت‌های ستون سمت چپ ارتباط دارد؟ (سمت چپ یک مورد اضافی است.) ۱۸</p> <table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <p>الف</p> <p>الف) جهان هدفمند</p> <p>ب) ویژگی انسان</p> <p>ج) خداپرستی</p> <p>د) هدف فرعی</p> </td> <td style="width: 5%; text-align: center;"> <p>□</p><p>□</p><p>□</p><p>□</p><p>□</p> </td> <td style="width: 5%; text-align: center;"> <p>□</p><p>□</p><p>□</p><p>□</p><p>□</p> </td> <td style="width: 50%; vertical-align: top;"> <p>ب</p> <p>۱. ورزش کردن</p> <p>۲. هدف اصلی</p> <p>۳. خداوند حکیم</p> <p>۴. دل‌بستگی‌ها</p> <p>۵. تنوع استعدادها</p> </td> </tr> </table>	<p>الف</p> <p>الف) جهان هدفمند</p> <p>ب) ویژگی انسان</p> <p>ج) خداپرستی</p> <p>د) هدف فرعی</p>	<p>□</p> <p>□</p> <p>□</p> <p>□</p> <p>□</p>	<p>□</p> <p>□</p> <p>□</p> <p>□</p> <p>□</p>	<p>ب</p> <p>۱. ورزش کردن</p> <p>۲. هدف اصلی</p> <p>۳. خداوند حکیم</p> <p>۴. دل‌بستگی‌ها</p> <p>۵. تنوع استعدادها</p>
<p>الف</p> <p>الف) جهان هدفمند</p> <p>ب) ویژگی انسان</p> <p>ج) خداپرستی</p> <p>د) هدف فرعی</p>	<p>□</p> <p>□</p> <p>□</p> <p>□</p> <p>□</p>	<p>□</p> <p>□</p> <p>□</p> <p>□</p> <p>□</p>	<p>ب</p> <p>۱. ورزش کردن</p> <p>۲. هدف اصلی</p> <p>۳. خداوند حکیم</p> <p>۴. دل‌بستگی‌ها</p> <p>۵. تنوع استعدادها</p>		
۲ ۲ ۲ ۱ ۲	<p>(ز) به سؤالات زیر پاسخ کامل و تشریحی دهید.</p> <p>سه مورد از تفاوت‌های انسان با موجودات دیگر در رسیدن به هدف را نام برده و یک مورد آن را توضیح دهید. ۱۹</p> <p>علت انتخاب هدف‌های مختلف بین انسان‌ها چیست؟ با مثال توضیح دهید. ۲۰</p> <p>منظور از نزدیکی و تقرب به خدا چیست؟ توضیح دهید. ۲۱</p> <p>برترین و کامل‌ترین هدف ما، چگونه هدفی است؟ ۲۲</p> <p>دلیل بیاورید که: ۲۳</p> <p>الف) زیرک‌ترین افراد این جهان مؤمنانند.</p> <p>ب) کسی که هدف اصلی خود را ثروتمند شدن قرار دهد، دچار خسران می‌شود.</p> <p>(فارابی تهران - دی ۹۹)</p>				